

ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՄՏՔԻՆ ՀՐԱՇՔԸ

Հոգին կ'ընթացնէ այն ամէնը, զոր կը յղանայ կամ կ'ըղձայ: Հոգեկան մեր թընդինն ու փափաքները տարբեր բաներ են մեր երեակայութեան երազանքներէն: Մեր հոգիներուն թոնջները մարդարեւ թիւններ են, զուշակութիւններ, ազգաբարձեր այն բաներուն, որոնք օր մը կրնան իրանալ: Անոնք փաստեր են մեր կարողութիւններուն, կուտան չափերը մեր խելալին բարձրութեան ու կ'որոշադրեն միջոցաւ մեր զործունէութեան:

Մեր գաղափարականը ուրուագիծն է այս իրականութեան, նախատարը այն բանը որոնք կը յուսանք հասնիլ:

Քանդակագործը զիտէ թէ իր խելալը երեակայութեան մէկ քմայքը է, ալ մարդարեւ թիւնը, խորհրդանշանը այն բանին՝ որ պիտի յայտակերպուի օր մը քանդակուած մարմարով:

Երբ մեր ամբողջ սրտովը կ'ըղձանք բան մը, կը ստեղծենք կապ մը նոյն ալիքանին և մեր միջև, կապը՝ որ զօրաւոր է այնքան որքան մեր փափաքը բուռն ըլլայ, ու անոր հասնելու մեր ճիգը զիտակից:

Ինչ որ կը վերդովէ զմեզ, այն է թէ մենք շատ աւելի կարեւորութիւն կուտանք կեանքի նիւթականին, քան անոր գաղա-

փարականին: Պէտք է սորվինք մտածումով ապրիլ այն գաղափարականը որուն իրանալուն ըղձանքը ունինք: Եթէ կ'ուզենք զոր օրինակ երիտասարդ մնալ, պէտք է ապրինք երիտասարդութեան մտավիճակով, եթէ կ'ուզենք դեղեցիկ ըլլալ, պէտք է ապրինք մտային այն վիճակը, որ կը ստեղծէ դեղեցկութիւնը:

Փաղափարականով ապրելու առաւելութիւնը մեզ կ'ազատէ ֆիզիքական մշտաւոր ու բարոյական անկարելիութիւններու զգացումէն: Ձեռք մտածելի ալիքս թեւրութիւններու, որովհետեւ թերութիւնը վերջալոյսը, աւելոյթն է կեանքին, և այս վիճակները զոյգութիւն չունին գաղափարականին մէջ, ուր ամէն ինչ երիտասարդ է և դեղեցիկ:

Փաղափարականը մեր առջև կը պահէ յարատեւօրէն մեր վնասած կատարելութեան տիպարը. անկապ կ'աւելցնէ մեր վերջնական կատարելութեան հաւատքը, վառնդի գաղափարականը մեզի կուտայ տեսիլքը անոր՝ զոր բնազդաբար կը զգանք թէ օր մը մեզի պիտի պատկանի:

Ձեր մտքին առջև մշտաւորէն ունեցէք տիպարը, գաղափարականը այն մարդուն, զոր կ'ուզէք ըլլալ, հաւատացէք նոյն ատեն թէ կրնաք ըլլալ, և մէկզի ըրէք հիւանդ կամ փոքրողութիւն լեւադրող գաղափարները, ու պիտի կրնաք ըլլալ ձեր յոռաջադրածը:

Մեծ ոյժ մը կրնայ յառաջ գալ մեր այն հաւատքէն թէ մեր փառասիրութիւններն ու խելանքերը պիտի իրականանան: Ոչ մէկ բան այնքան աւելի կ'օգնէ մեզի որքան հաւատալը թէ իրերը դէպի աղէկ պիտի գառնան, թէ մենք պիտի յաջողինք՝ ձայնողելու տեղ, և թէ ի հեճուկս բոլոր գալիքներուն մենք երջանիկ պիտի ըլլանք:

Ոչինչ կայ կեանքին մէջ աւելի յուսադրիչ քան այս լաւատես կեցուածքը որ հաւատք կ'ընծայէ ամէն շահագոյն բանի, ամէն ինչի որ բարձր է, որ երջանկութիւն է, ուր տեղ չունի յոռաւատութիւնն ու յոռահատութիւնը:

Ձեր ամբողջ սրտով հաւատացէք թէ դուք կարող էք ընել ինչ որ կը պարտըք ընել: Մէկզի ամէն վարանում լաւ մըտածումներով միայն սնանկեցէք, և բարձր գաղափարներ ունեցէք ամէն ինչի վրայ,

կացնելով զանոնք եկեղեցւոյ պատմութեան անունին տակ մեզի բերուած աղճատումներու շարքէն: Մանրամասնութիւնները մէկզի իրողութիւնը բաց է ամէնուս համար, գէթ պատմութեան համար: Ու յայտնի է եկեղեցւոյ կոնակին բնոյցած մեղքին ծաւալը շատ հինէն, որուն արդիւնքէն կը տատապի աշխարհ քրիստոնէութեան քարոզութեան այնքան դանդաղ իր յաջողութեան անդրադառնալու պարագային: Նորոգութիւնը՝ այս մարդէն ալ ներս, ստիպողութիւնէ մը վեր է: Ու նորոգուած երկու ուժերուն միացումէն պիտի ծնի նոր աշխարհը մեր վերնադիրը իրականացնող:

Նորասպիւմ Պ. Վ. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

վճռելով իրականացնել ձեր այդ բարձր գաղափարները:

Անգամ մը որ միտքք տեսապէս դուստրի երջանիկ, յուսադրիչ մտածումներով սընտնելու վարժութիւնը ձեռք ձգէ, այլեւաւրիշ բան չի կրնար ընել: Եթէ մեր գաւաղները կարողանային վարժուիլ աանք, մեր քաղաքակրթութեան արեւելումը չուտով պիտի փոխուէր, ու մենք հսկայական յառաջդիմութիւններ պիտի ընէինք: Այս կերպով չինուած միտք մը կարող պիտի ըլլար միշտ իր զօրութեան աստեղագոյն աստիճանը ցոյց տալու, և յաղթահարելու աններդաշնակութիւնը, չարակամութիւնը և հազար ու մէկ թշնամիները մեր խաղաղութեան, մեր հանգստութեան, մեր օգտին և յաջողութեան:

Հաւատալ թէ սպազան լաւ բաներ միայն կը խոտանայ մեզի, թէ մենք երջանիկ ու յաջող պիտի ըլլանք, թէ ընտանեկան հաճելի կեանք մը պիտի ունենանք, պարաստ ամէն պատահականութիւններուն դիմադրաւելու, ահաւասիկ լաւագոյն դրամադուրը որով մենք կրնանք նետուիլ կեանքի մէջ:

Շատեր թոյլ կուտան որ մարին իրենց մէջ փափաքները, փառասիրութիւնները: Անոնք չեն հասկնար թէ փափաքին ուժգընութիւնն ու տեսականութիւնը անոր իրական նանալուն պէտք եղած ոյժը կը հայթայթեն:

Ինչ փոյթ թէ այս իրականացումը անհաւանական կամ հեռաւոր թուի, կամ ապագան մութ երևի, բաւ է որ մենք զայն իրական տեսնենք, կը բաւէ որ ուժգնորէն մաքառինք զայն ձեռք ձգելու համար, ուշ կամ կանուխ անիկա պիտի յայտնուի մեր կեանքին մէջ: Բայց փափաք մը որ իրանտու ճիգով չընթանար, փառասիրութիւն մը որ կ'ընդհատուի, կը մարի աւանց երբեք որ և է հետք ձգելու:

Յաճախ մենք է որ կ'աւելցնենք կամ կը պակսեցնենք մեր կարողութիւնները, մեր մտածումներուն, յոյզերուն և գաղափարականին որակովը: Կարենայինք եթէ կատարեալ մարդեր նկատուիլ զմեզ մեր երկնաւոր Հօրը նման, պիտի լեցնէինք ուժով մը որ աստուածային է միայն:

Երբ մտածենք թէ մենք թշուառ ու անբախտ ծնած ենք, կը սնուցանենք մեր մէջ յուսահատութեան և թշուառութեան

որդը, կը քանդակենք այն մութ պատկերը մեր մէջ, որ թշնամին է մեր խաղաղութեան, մեր երջանկութեան և յաջողութեան: Վայրկեան միակ մի՛ ընդունիք թէ դուք հիւանդ էք և անկար, որովհետեւ անոնց վրայ մտածելով անոնց հեղինակութիւն կուտաք: Մենք ամէնքս մեր մտածումներուն արտագրութիւններն ենք, մենք կ'ըլլանք այն ինչ որ մեր մտածումին մէջ ենք:

Եթէ այսինչ կամ այնինչ նպատակին մէջ յաջողիլ կ'ուզէք, ուղղեցէք ձեր մըտածումները դէպի այդ կէտը, ու ջանացէք զանոնք կարելի եղածին չափ լարուած ու կենդանի պահել և յաջողութիւնը պիտի չուշանայ: Այն ակար, անկար ու մեղաւոր մարդը, զոր մեր ապրելու սխալ կերպը ստեղծած է, աստիճանաբար պիտի փոխակերպուի գաղափարական մարդու, ստեղծուած Աստուծոյ կողմէ:

Վճռեցէք չունենալ որ և է դորձ, ամէն մտածումի հետ կամ գործի որ ստորին է. ինչ որ դուք կը գործէք պարտի կրել կատարելութեան դրոշմը:

Մեծ բաներ իրագործելու այս յարատեւ ճիգը հոգիին և գիտակցութեան, աշխարհայիջ ազդեցութիւն մը կուտայ կեանքին, և զայն կը հանէ բարձր մակարդակի մը:

Մարդկային կեանքը այնպէս մը կադմուած է որ գլխաւորաբար յոյսով սնանի. հաւատքը առջև կը նայի ու կը նշմարէ բաներ զորս մեր մարմին աչքը չի տեսներ:

Հաւատքը գոյացութիւնն է այն բաներուն զորս կը յուսանք, անոնց պատկերին ուրուագիրը, իրական հիւթը, և ոչ թէ մեր մտքի ներկայացումը լոկ: Բան մը կայ հաւատքին, յոյսին ետին, մեր սրտերու խորունկ իղձերուն ետին, մեր օրինաւոր փափաքներուն համաձայնող իրականութիւն մը:

Ձեր բոլոր մտածումներու հոսանքը պէտք է ուղղուի դէպի այն նպատակակէտը՝ զոր նշանակած էք ձեր կեանքին իրագործման համար: Քաղաքակրթութեան մեծ հրաշքները արդիւնք են մտածումներուն ինքնամփոփման: Ապրեցէք լաւագոյն բաներու սպասումին մէջ. ապրեցէք այն համոզումով թէ ձեր ճիգերը և ձեր նպատակին հասնելու մաքառումը պիտի յառաջ բերէ ինչ որ մեծ է և գեղեցիկ: Ապրեցէք այն համոզումով թէ դուք յաւիտենապէս

կը յառաջդիրմէք միշտ մտտենալով լաւագոյնին, անոր որ բարի է, և թէ այս բարձրացումը կը կատարուի ձեր էութեան մէջ մի հիւլէին կողմէ:

Շատեր կը կարծեն թէ փտանգաւոր բան է իրենց երեւոյթութեան թեւադրած երազներուն յանձնուիլը, որովհետեւ այդ երազանքները կրնան զիրենք նուազ գործնական մարդեր դարձնել: Եւստեհանդերձ երեւակայութեան տուրքը մեր միւս կարողութիւններուն նման սուրբ է: Ան մեզի տրուած է աստուածային նպատակով մը, որպէսզի կարողանանք ակնարկ մը նետել դէպի անշօշափելի իրականութիւնները: Անկիւս է որ մեզի կարողութիւնը կուտայ գաղափարականին մէջ ապրելու, նոյնիսկ այն պահերուն երբ մենք ստիպուած ըլլանք ապրիլ անհաճոյ ու աննորոգ շրջանակի մը մէջ:

Մեր երեւակայութիւնը ստիժ կուտայ մեզի ընդնշմարել այն փառաւոր իրականութիւնները որոնք կը սպասեն մեզի: Ան կը յայտնէ ինչ որ կարելի է մեզի:

Օգին մէջ գղեակներ կառուցանելը պէտք է նկատել իբր անսղուտ և փնտաւար ժամանց մը: Ինչքա՞նչ գղեակներ կը շինենք նախ մեր ենթագիտակցութեան մէջ, յետոյ անոնց մարմին մը կը հագցնենք մեր փափաքներուն մէջ, և ի վերջոյ անոնք կը դառնան իրականութիւններ:

Երազելը միայն օգին մէջ գղեակներ շինելը չէ, ամէն իրական գղեակ, նախ կառուցուած է օգին մէջ: Օրինաւոր երազը ստեղծող է, ան կ'իրագործէ փափաքը և այն բաները զորս մենք կը փափաքենք և կը յուսանք: Շէնք մը չի կրնար կառուցուիլ առանց ճարտարապետի փլանին, անիկա պարտի նախ կառուցուիլ մօքին մէջ: Ճարտարապետը իր փլանին ընդմէջէն կը տեսնէ կառուցուածքը այնպէս՝ ինչպէս որ պիտի ըլլայ ան որ մը իր ամբողջ կատարելութեան և գեղեցկութեան մէջ:

Ինչ որ մեր կեանքին մէջ կ'իրագործուի, մենք այդ ամէնը յղացած ենք արդէն տոն մը մեր մօքին մէջ: Ինչպէս որ չէնք իր ամբողջ մանրամասնութիւններով իրականութիւն մըն է ճարտարապետին մօքին մէջ, նախ քան իր քարերու կառոյցը, նմանապէս մենք նախ միտքով կը ստեղծենք այն բոլորը՝ որոնք ապագային

պիտի իրականանան մեր գործերուն մէջ: Մեր տեսիլները, մեր կեանքին կարելի կառուցուածքին փլաններն են, բայց անոնք փլաններ պիտի մնան եթէ մենք հուժկու ճիւղ մը չընենք զանոնք իրականութիւններու վերածելու:

Բոլոր անոնք որոնք մեծ գործեր ըրած են, ամէնքն ալ նախ երազողներ են եղած, և ինչ որ անոնք ըրած են, համեմատական եղած է իրենց երազները իրականութեան վերածելու ճիղին:

Միւլքէք ձեր երազները, որովհետեւ ըստ երեւոյթին անոնք անիրականալի են: Կապուեցէք ձեր տեսիլներուն այնքան ամուր որքան կարող էք: Մի թոյլատրէք որ կեանքի նիւթական կողմը քու զարկէ ձեր գաղափարականը, կամ զայն նուազեցնէ: Ապրեցէք այնպիսի միջոցաւոր մը մէջ, որ ձեր թոյլքները միշտ աշխոյժ պահէ: Կարդացէք այն գրքերը՝ որոնք կը խթանեն ձեր թոյլքները: Կապուեցէք այն մարդերուն հետ որոնք իրագործած են ինչ որ դուք կը փնտքէք ընել և փնտքեցէք անոնց յաջողութեան գաղտնիքը:

Ձեր գաղափարականին հետ յարատեւ այս սեւեռումը պիտի ըլլայ մօքի չաղախ մը, և չօշափելի ձեւ մը պիտի տայ ձեր երազին:

Գիշերը քնանալէ առաջ, վայրկեան մը ինքնամիտփութեցէք: Հանդարտ մը նստեցէք պահ մը և խոկացէք ձեր սրտին լիութեանը վրայ: Մի վախճաք ձեր այդ ընդունակութեանը վրայ, «որովհետեւ առանց երազի ազգերը կը կորսուին»: Երազելուն կարողութիւնը ի դուր տեղը չէ տրուած ձեզի, անոր ետեւ իրականութիւն մը կայ, անիկա աստուածային մէկ չնորհն է, սահմանուած ձեզի՝ նշմարել տալու այն մեծ բաները՝ որոնք ձեզի վերապահուած են, տեսանելիէն անտեսանելիին բարձրանալու, նիւթական պայմաններէն իտէալ պայմաններու ելլելու, և ձեզի ցուցնելու թէ այս բաները ձեր կեանքին մէջ իրականութիւններ պիտի դառնան: Դէպի դրախտ ուղղուած աչքի այս ակնարկները մեզի տրուած են արգիլելու յուսահատիլը մեր թերութիւններէն և ձախաւերութիւններէն:

Խօսք չեմ ըներ անցողակի և ուրուացընոր երազներուն, այլ հոգին օրինաւոր փափաքներուն, իրական ու նուիրական, որոնք կեանքի ընթացքին շարունակ

կը յիշեցնեն թէ մենք կրնանք մեր կեանքը վսեմացնել, և թէ ի հեճուկս մեր անհաճոյ կամ թշնամի միջավայրին, մենք կրնանք զմեզ բարձրացնել մինչև այն զազափաբական վիճակը, զոր կ'ընդհամարենք մեր երազներուն մէջէն:

Օրինաւոր այս թռիչքները աստուածային ծագում ունին: Այսկերպ մտածելով չեմ տկնարկեր րոյտ այն բաներուն՝ զորս չունինք բայց կը փափաքինք ունենալ, և որոնք դառն պտուղներու կը փոխուին երբ անոնց տէր ըլլանք, այլ այն օրինաւոր փափաքներուն է խօսքս, որոնք կեանքը իր աստուածային նպատակին կը տանին: Քըրճահաւաք մը պիտի մնայ քըճահաւաք այնքան ատեն, որքան քըճահաւաքի մը խտէալը ունենայ: Մեր մտային կեցուածքը, մեր սրտերուն խորունկ փափաքը կը կազմեն անվերջանալի աղօթքը որուն կը պատահալտենէ Բնութիւնը: Ան իբրև ստացուածք կը նկատէ այն ինչ որ մենք կը փափաքինք, այն ինչ որ մեր սրտերը կը պահանջեն, այն բանը զոր կը փնտռենք և որուն պէտք ունինք. և ան (բնութիւնը) կ'օգնէ դայն ձեռք ձգելու մեր այս գործին մէջ: Դիւ մարդիկ կը հասկընան թէ իրենց փափաքներն են իրենց իրական աղօթքները, ոչ թէ իրենց մրմնջածները, այլ անոնք՝ որոնք իրենց սրտերէն կը բղխին և որ միայն ընգունելի են:

Ահազին ոյժ մը կայ՝ մեծապէս ստեղծագործ, որ յառաջ կուգայ փափաքի մը կամ փառասիրութեան մը վրայ մեր մտածումի կեդրոնացումէն: Այս կեդրոնացումը կը զարգացնէ հրաշալի կարողութիւնը՝ ստեղծելու բաներ որոնց համար կը հառաչենք:

Մեր սրտերուն թռիչքները կը ներշնչեն մեր ստեղծագործ խանգը, և անոր կը պարտադրեն այն բաները զորս կը փափաքինք: Անոնք յաւիտեանական կորովատու գեղեր են մեր կարողութիւններուն համար, և մեր ձիրքերը կ'աւելցնեն: Անոնք կը ձգտին մեր երազները իրականութիւններու վերածել: Բնութիւնը մեծ վաճառական մըն է, որուն ձեռքը մեզի կ'երկարէ ամէն ինչ զոր կը պահանջենք, պայմանաւ որ վճարումը չմոռնանք: Մեր մտածումները նման են այն արմատներուն որոնք կը տարածուին կուտակուած ոյժերու երկրային ուղիւնին մէջ՝ ամէն ուղղութեամբ: Պտուղը պատրաստ է ծա-

ռն քաղուելու նոյն քան ձիւնին հասնիլը:

Իրենց դաստիարակութեամբ և իրենց ճամբուն վրայ հանդիպած զիւրութիւններով լաւագոյնս նպաստաւորուած անձերը, ցեղերու հսկաները նոյնիսկ երբ գերեզմանի փոսին առջև հասնին, կը զգան թէ տակաւին կազմուելիք բողբոջներ են, և թէ չեն ըսած այն չափով որքան ունելին:

Բայց միշտ այսպէս պիտի չըլլայ: Շատ մը հանգիստութիւններ կը ցուցնեն թէ մարդկային կեանքը առիթ պիտի ունենայ հասնելու իր հասունութեան, պիտի կրնայ տալ իր ամբողջական պտուղը, և, առանց խոչընդոտի պիտի կրնայ ամբողջապէս ինքզինքը զարգացնել: Եթէ հաւատարիմ ենք մեր ներքին տեսիլքին, պիտի գայ օր մը երբ մեր փափաքները պիտի փթթին, երբ մեր փառասիրութիւնները պիտի զոհացուին, երբ մեր խտէալը պիտի հասունանայ, վասնզի այս ամէնը կը կազմեն ծաղիկի բողբոջին պարփակած թերթիկները, այն ծաղիկը որ ուշ կամ կանուխ պիտի բացուի ու պիտի տարածէ իր բուրմունքը յայտնելով իր գեղեցկութիւնը, առանց թաւաճելու, և առանց երբեք արգիւտելու իր աճումին մէջ:

Մեր բնագրական մղումները դէպի այն պտուղ ուր ամբողջ մեր կարողութիւնները պիտի կարենան զարգանալ առանց արդելքի, մեր ներքին բողբոջը ընդդէմ փճացման որ կը յայտնուի նոյն քան որ մենք կատարեալ հասունութեան հասած ըլլանք, այն ամէնը կ'ապացուցանեն թէ կայ իրականութիւն մը համապատասխան մեր սրտերուն ներշնչումներուն և փափաքներուն, իրականութիւն մը՝ որ չէ նկարագրուած դեռ ոչ մէկ գրքի մէջ:

Մենք կը տեսնենք թէ ամէն բնականորէն էակի մէջ կան պէտք եղածները, անոնցմով շինելու համար կատարեալ այր մը կամ կին մը:

Եթէ կարենայինք յարատեօրէն մեր առջև ունենալ կատարեալ օրինակը մեր խտէալին, այնպէս մը որ անիկա դառնար մեր մտքի սովորական կեցուածքը, (կամ ազգութիւնը), այն ատեն շատով մեր կեանքին մէջ պիտի արտադրուէր այդ օրինակը և մենք պիտի դառնայինք մարդկային կատարեալ արարածներ:

Մեր երկնային Հօր պէս կատարեալ ըլլալու աստուածային կանոնը մարդուն չէ ըսուած զայն խարելու համար: